

Фуркало В.І.

доцент, к. філос. н. Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини

Україна, м. Умань

Фуркало В.С.

доцент, к. філос. н. Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини

Україна, м. Умань

Як газета «День» формує український світогляд

Питання впливу ЗМІ розглядається з позицій соціології, психології, політології, філософії. Як впливають ЗМІ на свідомість людини аналізували Г. Почепцов, Б. Грушин, А. Грабельников, М. Василик, В. Березин, Г. Лассвелл, Е. Катц, П. Лазарсфельд та інші. ЗМІ можуть виконувати як конструктивну, так і деструктивну роль у сучасному суспільстві, можуть сприяти консолідації, а можуть і роз'єднувати людей. ЗМІ можуть не тільки створювати соціальні міфи, стереотипи, а й руйнувати їх. Усе залежить від мети і концепції, прийнятої відповідним ЗМІ. Ми вибрали для аналізу щоденну газету «День», яка, на нашу думку, відповідає найкращим стандартам подачі інформації та зв'язку з читачами.

А. Шопенгауер убачав завдання філософії в тому, щоб дати правильне і ясне уявлення людині про її власне життя і про буття світу, що оточує її. На сьогоднішній день це завдання може бути реалізоване не тільки через філософію і філософів, а й через журналістів. Ми переконані, що таку місію виконує всеукраїнська газета «День», увесь її творчий колектив.

1. Загальна характеристика газети. На відміну від інших газет тут вироблена концепція, яка послідовно реалізується колективом. Вона зводиться до наступного: подача інформації доповнюється коментарями, аналізом спеціалістів з відповідної галузі, окреслюється прогностичний характер розвитку тих чи інших подій. Окремо приділяється увага історичним нарисам.

Читачеві хочуть не просто подати інформацію як споживачеві, а прагнуть спонукати його до власних роздумів і оцінок. Таким чином газета намагається активізувати спосіб мислення і поведінки своїх читачів.

Газета «День» виходить українською, російською та англійською мовами. Тираж газети становить 62500 примірників. Тираж тижневика «The Day» - 7025 примірників. Дана газета є членом міжнародної газетної асоціації «Синдикат». Членство в асоціації свідчить про високоякісну інформацію, що відбирається і подається не тільки українському читачеві, й підкреслює задіяність газети у глобальному інформаційному просторі.

Аудиторія газети «День» складається з людей, що належать до різних соціальних верств, мають різні розміри статків. Це: 1) студенти і викладачі, 2) депутати Верховної Ради, службовці Кабінету Міністрів, Адміністрації Президента, Київської міської адміністрації, 3) керівники підприємств, бізнесмени, політики районного і обласного рівнів, 4) керівники і співробітники українських і міжнародних компаній, банків, страхових, рекламних і туристичних фірм, 5) працівники посольств в Україні та інші.

Газета «День» має свій сайт в інтернеті. Середня кількість відвідувань україномовної, російськомовної версій та англійськомовного дайджесту становить 1300 – 1500 на день (відповідно, на місяць - 40300 – 46500 відвідувань). Найбільше звернень до нашого сайту надходить із США – 48%, з України – 25,4%, з Канади – 7%, з Німеччини – 3%, з Росії – 2%, з Польщі – 2%, з Великої Британії – 2%, з країн СНД, Балтії – 16,2%.

2. Світоглядно-філософський україноцентризм. Світоглядні питання, які розглядаються на шпальтах газет, можна розгорнути у вигляді понятійних тріад : 1) минуле – сучасне – майбутнє; 2) Україна – Європа – Азія; 3) сім'я – школа – ВНЗ; 4) економіка – екологія – здоров'я; 5) права – свободи – обов'язок; 6) людина – закон – влада; 7) культура – економіка – політика; 8) ми – союзники – вороги; 9) голодомор – геноцид – відповідальність; 10) освіта – пам'ять – ідентичність.

Усі ці тріади обертаються довкола питання про українську людину, про те, як вона бачить своє місце у суспільстві, державі, Європі, на планеті. Така робота формує принцип, який можна описати як україноцентризм. Саме україноцентризм є тим магнітом, що притягує близькі й віддалені питання економічного, політичного, духовного життя інших суспільств і держав під кутом таких питань: що я можу нового дізнатися? Чого я можу навчитися? Як це можна використати у нас? Що я можу дати іншим?

3. Соціальна філософія, філософія історії. «День» надає слово на своїх сторінках таким філософам, як М. Попович, В. Малахов, І. Лосєв, А. Баумейстер, М. Симчич, О. Хома, Є. Головахата ін. Згадує про тих, кого уже немає з нами: М. Злотіну, С. Кримського, Ю. Прилюка, В. Табачковського.

Влучними і обґрунтованими, раціональними і емоційно зацікавленими є міркування, коментарі І. Лосєва. Про що б він не писав – про українську ідентичність, про ОУН – УПА, про російське православ'я, про російські фільми про українців, про другу світову війну, – завжди знайде ті необхідні історичні приклади, аналогії, що відразу відновлюють і повертають тимчасово втрачені позиції у духовній боротьбі. Іде боротьба за нашу минувщину, історичну пам'ять. Атаки накочуються не тільки зі сторони росіян, а й німців та інших.

Назву лише деякі заголовки статей, що мають відношення до філософії буття: «Коли філософ не говорить з людиною, з нею говорять віщуни, гороскопи і політики!», «Нам треба, нарешті, визначатися», «Неминучість вічного миру. Велика мрія Канта: ілюзії та реальність», «Ми шукаємо у вас підтримку», «Чи потрібні Україні свої Дарвіни й Ейнштейни?»

Газета «День» також висвітлювала наукові читання «Філософія і суспільство: минуле й сучасне», привітала лауреатів Премії з філософії 2010-2011 рр. Наведемо слова Є. Головахи про ту роль, яку повинні відігравати філософи у житті суспільства:... «вони мають займати більш суттєве, важливе місце в суспільстві, бо багато що в суспільстві залежить від їхньої власної ініціативи. Наприклад, французькі філософи – це найбільш шановані люди в суспільстві. Французьке суспільство, політики, навіть ті, хто володіють

економічною складовою суспільства прислухаються до них – до того, як вони сприймають світ» [1].

4. Історична пам'ять. Велику увагу колектив газети надає висвітленню і переоцінці подій, які відбувалися на території України (битви, повстання, визвольні рухи, війни тощо). Справа ускладнюється ще і тим, що у самій Україні є значна частина політиків, істориків, котрі не зацікавлені в об'єктивній подачі матеріалу читачам. Про це можна прочитати у статті О.Палія «Російська розвідка про українську історію». Газета започаткувала рубрики «Україна Incognita» та «Історія та Я». Таким чином, це дає можливість розповідати про історію України не лише українцям. Назвемо окремі статті з цих рубрик: «Чорна хмара над Україною. До 75-річчя Великого терору», « До 60-річчя утворення УПА. Українська повстанська армія та її коріння», «Неправда об'єктивних дослідників. Кому потрібна « фашизація минулого ОУН?», « Москва сльозам не вірить, або чи є росіяни слов'янами?», « Платимо страшною ціною. 1941 рік: трагедія партизанського руху», «Чому сталося вбивство голодом, або осмислення українського Голодомору». На окрему увагу заслуговує стаття М.Мариновича «Історична пам'ять і моральні виклики сучасності» (№95-96, 3- 4 червня 2011 року). Комуністичний фальсифікат історії увійшов навіть у респектабельні підручники Гарварда й Оксфорда, Сорбони та Гейдельберга. Злочини Гітлера стали символом абсолютного зла, злочини Сталіна – прикрими помилками на шляху утвердження великої держави. Трагедії Аушвіца й Трєблінки, Герніки й Бухенвальда стали класичними злочинами проти людства. Натомість трагедії Соловків і Голодомору, ГУЛАГУ й Катині стали надовго забутими « міфами», про достовірність яких на Заході волали лише одиниці. А, скажімо, про винищення майже 10 тисяч мешканців Вінниці в Україні майже взагалі ніхто не чув. Отже, біль одних жертв став мірилом абсолютного болю, біль інших жертв – «ідеологічно некоректними вигадками націоналістів – антирадянщиків»[2].

Як тлумачать нашу українську історію «брати» дізнаємося зі статті «Як створити образ ворога?»

Завдяки газеті «День» були видані такі книги, як «Україна Incognita», «Дві Русі», «Війна і мир», «Сила м'якого знака», які не тільки відновлюють історичну пам'ять, а й розширюють і захищають український світ.

5. Освіта і виховання. Питання освіти також представлено на сторінках газети «День». Вибірково перерахуємо статті: «Освіта як шлях із минулого в майбутнє», «Школа і національна ідентифікація», «Хто навчить українських дітей літати», «Ні концептуальній русифікації», «Вільні знання в дії», «Самоосвіта – революція в навчанні», «Про історичну освіту і духовну суверенність українців», «Музейна діяльність як практика дестабілізації», «Ліга Плюща, або вища освіта у США» та ін.

Самокритичний аналіз української шкільної і вузівської освіти, порівняння її із системою західної освіти (хоча ми в Болонському процесі), є необхідною розмовою, що цікавить читачів газети. Як написати якісний підручник з історії України і хто його повинен писати, які факти відібрати і як їх інтерпретувати – це лише частина питань, які обговорюють на шпальтах газети.

Роль інтернету та комп'ютерів у процесі отримання знань не повинні перебільшуватися. Про це можна дізнатися зі статей «Як не стати «цифровим аутсайдером», «Бачите те, чого не втримаєш у руках». Знання є лише тоді знаннями, коли вони осмислені і закріплені в пам'яті. Знати – це означає пам'ятати.

6. Україна – Захід – Схід. На сторінках газети ми знаходимо відповідь на запитання про те, до якого типу цивілізації і культури ми відносимо українську культуру. А чи варто повертатися до питання, відповідь на яке міститься у книзі М. Грушевського «Хто такі українці і чого вони хочуть»? Варто, бо книга залишається маловідомою, оскільки видана невеликим тиражем. Наскільки Україна є близькою до Європи обговорюється у статтях «Європейська Україна на шляху до розуміння Сходу», «Неєвропейська Україна», «Ми шукаємо у вас підтримку», «Час київський, московський, європейський: чи можлива гармонізація». Як пише О. Пахльовська «Сьогодні питання Європи для України

– лише в другу чергу академічне, політологічне, журналістське тощо. У першу чергу це питання екзистенційне. Тобто питання буття, існування, а то й просто – виживання»[3].

7. Зворотній зв'язок. Між газетою «День» і читачами існує зворотній зв'язок під рубрикою «Резонанс». У ній друкуються листи, у яких читачі оцінюють, коментують матеріали, видрукувані газетою.

2006 року було створено Острозький клуб вільного інтелектуального спілкування молоді під патронатом головного редактора газети «День» Лариси Івшиної. Діяльність клубу виходить за рамки університету «Острозька академія». Мета – об'єднати університетську молодь, що може стати рушієм суспільних змін. До Острозького клубу приєдналися студенти НУ «Києво-Могилянська академія», Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, Донецького національного університету, Волинського державного університету імені Лесі України, Львівського національного університету імені І. Франка.

Газета також заснувала Премію імені Джеймса Мейса в галузі публіцистики «Громадянська позиція».

У цілому газета досить ефективно виконує інформаційно-просвітницьку та прогностичну функції. На сьогодні – це одне з кращих всеукраїнських щоденних періодичних видань, що працює для громадян України і заради України, формує український світогляд, захищає національні цінності.

Література

1. День філософів // День. – 2011. - № 26, 15 лютого. – С. 4.
2. Маринович М. Історична пам'ять і моральні виклики сучасності // День. – 2011. - №95- 96, 3-4 червня. – С. 5.
3. Пахльовська О. Неєвропейська Україна // День. – 2012. - №194-195, 26-27 жовтня. – С. 10- 11.